

KORPORATIVNA SIGURNOST S EKONOMSKOG I PRAVNOG ASPEKTA S OSVRTOM NA PRANJE NOVCA

Paula Baykan, univ. bacc., email: paulabaykan@gmail.com

Dogus Croatia d.o.o., Zagreb, Petrinjska 3, Hrvatska

Sažetak: U uvjetima globalizacije i liberalizacije tržišta, korporativna sigurnost predstavlja važan čimbenik u osiguranju konkurentske prednosti poslovnih subjekata, ali i čimbenik koji snažno utječe na povjerenje investitora i poslovnih partnera u određenu nacionalnu ekonomiju. Razvoj korporativne sigurnosti je važan za zemlje kao što su Republika Hrvatska i Bosna i Hercegovina. Važan segment korporativne sigurnosti je sprječavanje pranja novca i financiranja terorizma, budući da je pranje novca kao kriminalna djelatnost jedno od u globalnim razmjerima najraširenijih kaznenih djela. Stupanj organizacije koji to djelo karakterizira, raznolikost načina njegova izvođenja, te njegov međunarodni karakter i nedvojbeno činjenica da je najveći broj kaznenih djela organiziranog kriminala iniciran imovinskom koristi kao osnovnim motivom, pri čemu je pranje novca prateće kazneno djelo. U današnje vrijeme to je jedno od najkompleksnijih kaznenih djela, kako kod pripreme počinjenja i samog ostvarenja bića kaznenog djela, a tako i kod otkrivanja djela i počinitelja, pa sama prevencija, otkrivanje, kao i procesuiranje zahtijevaju iznimnu organiziranost i koordinaciju svih nadležnih institucija. U radu je prikazana analiza sustava sprječavanja pranja novca i financiranja terorizma u RH i BiH u odnosu na međunarodne preporuke. Rezultati pokazuju kako su međunarodna suradnja i usvajanje međunarodnih standarda temeljni preduvjet uspješne borbe protiv pranja novca i financiranja terorizma.

Ključne riječi: Korporativna sigurnost, međunarodna suradnja, RH, sprječavanje pranja novca i financiranja terorizma, BiH

CORPORATE SECURITY IN TERMS OF ECONOMIC AND LEGAL ASPECTS WITH REFERENCE TO MONEY LAUNDERING

Abstract: In the conditions of globalization and market liberalization, corporate security is not only an important factor in ensuring competitive advantage of businesses, but also a factor that strongly affects the confidence of investors and business partners in a given national economy. The development of corporate security is important for countries such as Croatia and Bosnia and Herzegovina. An important segment of corporate security is to prevent money laundering and financing terrorism, since the money laundering as a criminal activity is one of the globally most widespread crimes. The degree of organization that characterizes this act, the variety of ways of its implementation, its international character and the undeniable fact that the largest number of criminal offenses of organized crime initiated by property used as basic motives, where the money laundering accompanying crime. Nowadays, this is one of the most complex crimes both, in relation to the intention and realization of the substance of a crime as well as in relation to the detection of the offence and the offender, so that the prevention, detection and processing require exceptional organization and coordination of all relevant institutions. This assignment presents an analysis of the systems to prevent money laundering and financing of terrorism in the Republic of Croatia and Bosnia and Herzegovina with international recommendations. Results show that the international cooperation and the adoption of international standards in this matter are the fundamental prerequisites for a successful struggle against money laundering and terrorist financing.

Keywords: Corporate security, international cooperation, Republic of Croatia, prevention of money laundering and terrorist financing, Bosnia and Herzegovina

1. UVOD

Suvremeno poslovno okruženje obilježeno je visokim stupnjem rizika, stoga je važno prepoznati mehanizme kojima se pojedini rizici poslovanja mogu eliminirati ili minimizirati. Učinkovito upravljanje rizicima realizira se u okviru korporativne sigurnosti. Značajni rizici koji imaju negativne učinke na transparentnost i sigurnost korporativnog poslovanja su pranja novca i financiranja terorizma te se postavlja pitanje kako se zemlje, konkretno RH i BiH bore protiv navedenog oblika rizika. Predmet istraživanja je korporativna sigurnost u zemljama zapadnog balkana s ekonomskog i pravnog aspekta s osvrtom na pranje novca, budući da po statistikama se nagađa o bilionima i trilionima dolara, zbog same prirode kaznenog djela nema niti se može plasirati pouzdana brojka o tome koliko se novaca “opere”, na nacionalnoj ili međunarodnoj razini. Bez obzira na suhoparne statističke podatke prioritarno mjesto razmatranja tako složene materije svakako zauzima metodologija i tehnika pranja novca, te mjere za njezino suzbijanje. Cilj istraživanja je ukazati na značaj usvajanja međunarodnih standarda i preporuka u borbi protiv pranja novca i financiranja terorizma.

Rad se sastoji od četiri poglavlja. Nakon uvodnog poglavlja, predstavljen je pojam i značaj korporativne sigurnosti u suvremenom poslovanju. U trećoj cjelini rada konceptualno se obrađuje pranje novca i sprega između pranja novca i financiranja terorizma, a potom je prikazana komparativna analiza sustava sprječavanja pranja novca i financiranja terorizma u RH i BiH, te primjeri iz prakse. U zaključnoj cjelini naveden je kritički osvrt na predmet istraživanja.

2. POJAM I ZNAČAJ KORPORATIVNE SIGURNOSTI U SUVREMENOM POSLOVANJU

Korporativna sigurnost predstavlja poslovnu strategiju poduzeća te obuhvaća brojne aspekte poslovanja kao što su informacijska sigurnost, privatna zaštita, zaštita intelektualnog vlasništva, zaštita podataka, sprječavanje pranja novca i financiranja terorizma, zaštitu okoliša, zaštitu na radu, zaštitu i spašavanje te obrambene pripreme.²⁰⁹ Na temelju pregleda područja koja su obuhvaćena pojmom korporativne sigurnosti zaključuje se kako učinkovit razvoj strategije korporativne sigurnosti zahtijeva multidisciplinarni pristup stručnjaka s ciljem ostvarenja optimalne razine sigurnosti fizičkih, ljudskih, financijskih i informacijskih resursa korporacija. Cilj korporativne sigurnosti je na temelju procjene pojedinih vrsta rizika osigurati stabilnu okolinu koja omogućuje nesmetano odvijanje korporativnih poslovnih procesa. Primjena koncepta korporativne sigurnosti u poslovanju uvelike utječe na stvaranje održive konkurentne prednosti korporacija u suvremenom globalnom poslovnom okruženju.²¹⁰

Pojedini aspekti korporativne sigurnosti detaljno su definirani u nastavku:

²⁰⁹ Vidović-Ivandić, D., Karlović, L., Ostojić, A., (2011), Korporativna sigurnost, Zagreb: Udruga hrvatskih menadžera sigurnosti.

²¹⁰ Bilandžić, M., (2010), Zašto Business Intelligence i korporativna sigurnost nisu dio poslovanja u hrvatskim tvrtkama? Korporativna sigurnost: Prikupljanje informacija i obrana od industrijske špijunaže.

16.-17. Decembar/December 2016.

- Informacijska sigurnost – značaj informacijske sigurnosti osobito raste u suvremenom okruženju u kojem je informacijsko-komunikacijska tehnologija temeljna računalna platforma koja omogućuje uspješno odvijanje svih poslovnih procesa. Informacija predstavlja resurs na osnovu kojeg se generira konkurentna prednost kompanija. Dakle, zaključuje se kako se uloga informacijske sigurnosti povećava uslijed razvoja informacijsko-komunikacijske tehnologije, ali značaj informacijske sigurnosti je širi i sadržajno obuhvaća sve vidove informacija, a ne samo informacije u elektroničkom formatu. Temeljni zakonski akt na osnovu kojeg se osigurava informacijska sigurnost u Republici Hrvatskoj je Zakon o informacijskoj sigurnosti (NN 79/07). U Republici Hrvatskoj je također razvijena Nacionalni program informacijske sigurnosti. Na području Bosne i Hercegovine donesen je niz zakonskih akata kojim se osiguravaju pravni temelji informacijske sigurnosti, a to su Zakon o zaštiti tajnih podataka (SG BiH 54/05), Zakon o zaštiti osobnih podataka (SG BiH 32/01, 49/06), Zakon o centralnoj evidenciji razmjene podataka (SG BiH 32/01) te Zakon o komunikacijama (SG BiH 31/03 i 75/06).²¹¹ Na razini Bosne i Hercegovine, međutim, nedostaje strateški pristup informacijskoj sigurnosti, odnosno Nacionalna strategija nacionalne sigurnosti koju bi trebao donijeti tim CERT (engl. Computer Emergency Response Team) te je stoga nužno što prije ustrojiti tim CERT koji će se sastojati od usko specijaliziranih stručnjaka na području informacijske sigurnosti kako bi se smanjili i eliminirali rizici informacijske sigurnosti u korporativnom poslovanju u BiH. Standard za planiranje i provedbu informacijske sigurnosti definiran je i na međunarodnoj razini u okviru norme ISO 27001 – sustav upravljanja informacijskom sigurnošću.²¹²
- Privatna zaštita – pravni temelj za implementaciju instituta privatne zaštite u poslovnim organizacijama proizlazi iz prava poslovnih subjekata na samozaštitu, budući da javni sektor nije u mogućnosti samostalno osigurati adekvatnu razinu zaštite ključnih resursa korporacija. Sustav privatne zaštite sastoji se od dva temeljna segmenta, a to su segment tjelesne zaštite koji se odnosi na zaštitu osoba i segment tehničke zaštite koji se odnosi na zaštitu korporativne imovine. Privatnom zaštitom se, dakle, štite osobe i imovina, a temelji zakonski akt kojim se uređuje sustav privatne zaštite u RH je Zakon o privatnoj zaštiti (NN 68/03 i NN 31/2010).²¹³ Na području Bosne i Hercegovine postoje tri temeljna zakonska propisa kojima se uređuje poslovanje u sektoru privatne zaštite osoba i imovine. To su Zakon o agencijama za zaštitu ljudi i imovine u FBiH (Službene novine FBiH br. 50. 14. oktobar 2002.); Zakon o zaštiti ljudi i imovine i djelatnosti privatnog detektiva u RS (Službene novine Republike Srpske br. 50/2002.); i Zakon o agencijama za osiguranje lica i imovine i privatnoj detektivskoj djelatnosti Distrikta Brčko, donesen 14. jula 2004. godine. na temelju komparativne analize navedenih propisa dolazi se do zaključka kako se proces registracije poslovnih subjekata koji se bave privatnom zaštitom razlikuje u pojedinim entitetima što otežava poslovanje i uzrokuje značajno administrativno opterećenje za poslovne subjekte. Iz tog je razloga nužno provesti harmonizaciju temeljnih

²¹¹ Čosić, J., Medić, A. (2010, January). Informacijska sigurnost, standardi i stanje u institucijama BiH. In *Menadžment i sigurnost 2010*. 1-16.

²¹² Susanto, H., Almunawar, M. N., Tuan, Y. C. (2012). Information security challenge and breaches: novelty approach on measuring ISO 27001 readiness level. *International Journal of Engineering and Technology*, 2(1), 67-75.

²¹³ Učur, M. Đ. (2011). Izmjene i dopune zakona o privatnoj zaštiti. *Sigurnost*, 53(2), 133-140.

XIV MEĐUNARODNA KONFERENCIJA
KORPORATIVNA SIGURNOST U BiH I ZEMLJAMA ZAPADNOG BALKANA
SA EKONOMSKOG, PRAVNOG I KOMUNIKOLOŠKOG ASPEKTA
XIV INTERNATIONAL CONFERENCE
CORPORATE SECURITY IN B&H AND THE WESTERN BALKAN COUNTRIES
FROM ECONOMIC, LEGAL AND COMMUNICATION ASPECT

16.-17. Decembar/December 2016.

zakonskih akata kojima se regulira privatna zaštita na području FBiH, RS i u Distriktu Brčko.

- Zaštita intelektualnog vlasništva – je segment korporativne sigurnosti koji sve više dobiva na značaju u suvremenom poslovnom okruženju. Razlog tome je činjenica da se vrijednost danas stvara na temelju ljudskog kapitala, odnosno znanja, vještina i sposobnosti zaposlenika te intelektualno vlasništvo predstavlja skup prava kojima se zaštićuje nematerijalna imovina poduzeća. Pravni oblici zaštite intelektualnog vlasništva su patenti, licencije i žigovi kao prava industrijskog vlasništva te autorska i srodna prava. Krovni zakonski propisi kojima se uređuje pitanje zaštite intelektualnog vlasništva u Republici Hrvatskoj su Zakon o patentu (NN 173/03, 87/05, 76/07, 30/09, 128/10, 49/11 i 76/13), Zakon o žigu (NN 173/03 i 76/07), Zakon o industrijskom dizajnu (NN 173/03, 76/07, 30/09) te Zakon o autorskom pravu i srodnim pravima (NN 167/03, 79/07, 80/11, 125/11, 141/13). Jednaka razina zaštite intelektualnog vlasništva osigurana je i na području Bosne i Hercegovine, a temeljna ustanova koja se bavi problematikom zaštite intelektualnog vlasništva je Institut za intelektualno vlasništvo Bosne i Hercegovine. Zakonsko uređenje pitanja zaštite intelektualnog vlasništva je koncept koji ima izniman značaj za organizacije s pravnog i ekonomskog stajališta. Pravna zaštita intelektualnog vlasništva je temelj za ostvarenje ekonomske dobrobiti, budući da se pravnom zaštitom intelektualnog vlasništva onemogućava neovlaštena uporaba pojedinih oblika intelektualnog vlasništva. Dakle, pravna zaštita intelektualnog vlasništva stvara situaciju *kvazimonopola* u kojem nositelj prava na intelektualno vlasništvo ima pravo stjecanja ekstra profita na osnovu jedinstvene vrijednosti koju posjeduje.²¹⁴
- Zaštita podataka je segment korporativne sigurnosti koji se usko vezuje uz informacijsku sigurnost u poslovanju. Uža podjela zaštite podataka odnosi se na zaštitu osobnih podataka i zaštitu podataka od državnog značaja.²¹⁵ U RH i BiH postupanje s osobnim podacima je definirano Zakonima o zaštiti osobnih podataka kojima je cilj eliminirati rizike vezane uz neovlašteno korištenje osobnih podataka građana i zaštita tajnosti osobnih podataka. U okviru zaštite državnih podataka osobito je važno istaknuti pravilno postupanje s klasificiranim podacima. Postupanje s klasificiranim podacima definirano je Napatkom o klasificiranju podataka u projektu koji je sastavni dio nacionalnih klasificiranih ugovora i podugovora. Naputak definira standarde za zaštitu klasificiranih podataka, a izrađuje ga državno tijelo koje sklapa ugovor s pravnom osobom. Fizičke osobe zaposlene u pravnoj osobi imaju obvezu čuvanja tajnosti klasificiranih podataka za vrijeme i nakon provedbe klasificiranog ugovora, a podatak se čuva dok je klasificiran nekim od stupnjeva tajnosti. Temeljni zakonski akti kojima se uređuje postupanje s klasificiranim državnim podacima u RH i BiH su Zakoni o tajnosti podataka. Iz navedenih zakonskih akata ujedno proizlazi postupanje s klasificiranim podacima na međunarodnoj razini, osobito na razini EU i Sjevernoatlantskog saveza.²¹⁶

²¹⁴ Henry, E. (2010). Runner-up Patents: Is Monopoly Inevitable?. *The Scandinavian Journal of Economics*, 112(2), 417-440.

²¹⁵ Vidović-Ivandić, D., Karlović, L., Ostojić, A., (2011), Korporativna sigurnost, Zagreb: Udruga hrvatskih menadžera sigurnosti.

²¹⁶ Klaić, A., Perešin, A. (2011, January). The Concept of the Information Security Regulation Framework. In *4th International Conference "Crisis Management Days"*.

- Sprječavanje pranja novca i financiranja terorizma – sigurnosne mjere i procedure koje se odnose na sprječavanje pranja novca i financiranja terorizma dužne su provoditi sve bankarske i nebankarske financijske institucije s ciljem otkrivanja pravog traga novca i sprječavanja kriminalnog i terorističkog djelovanja koje postaje ozbiljna prijetnja društvenoj sigurnosti na globalnoj razini.²¹⁷
- Zaštita okoliša – je koncept korporativne sigurnosti koji se usko vezuje uz težnju za uvažavanjem načela održivog razvoja u suvremenom poslovanju, odnosno razvoja koji je utemeljen na ravnoteži između ekonomskih i ekoloških ciljeva.²¹⁸ Krovni pravni akt kojim se uređuje pitanje zaštite okoliša u RH je Zakon o zaštiti okoliša (NN 80/13, 153/13, 78/15) u kojem su posebno navedeni subjekti i uloga pojedinih subjekata u zaštiti okoliša te odgovornost za štetu nastalu u okolišu. Ekvivalentan zakonski propis donesen je i na području Bosne i Hercegovine u Službenim novinama fBiH 30/13, a zakon je utemeljen na pravu na okoliš te načelu – zagađivač plaća.
- Zaštita na radu – je aspekt korporativne sigurnosti kojim se osigurava Sigurnost i zaštita zdravlja na radu, a obuhvaća prava i obveze poslodavaca i radnika da sukladno zakonskoj regulativi te uz primjenu sigurnosnih mjera, koje sprječavaju opasnosti i ugroze na radu, osiguravaju optimalnu razinu sigurnosti i zaštite zdravlja na radu te sukladno prirodi radnog mjesta, radniku osigurava najvišu mjeru zdravstvene i psihofizičke sigurnosti. Krovni propisi kojima se uređuju prava i obveze poslodavaca i radnika u RH i fBiH su Zakoni o zaštiti na radu.

3. SPRJEČAVANJE PRANJA NOVCA I FINANCIRANJA TERORIZMA U REPUBLICI HRVATSKOJ I BOSNI I HERCEGOVINI

Sprječavanje pojave pranja novca je zaseban, ali vrlo opsežan segment u okviru korporativne sigurnosti kao cjeline. Kako bi se utvrdio značaj učinkovite provedbe sprječavanja pranja novca i financiranja terorizma, definiran je pojam „pranja novca“ kao i sprega između pojave „pranja novca“ i terorističkih aktivnosti te je opisan pristup sprječavanju pojave pranja nova i financiranja terorizma u RH i BiH.

3.1. Pojam pranja novca i sprega kriminalnih i terorističkih organizacija

Pojam „pranje novca“ je generički pojam kojim se označavaju sve aktivnosti putem kojih različite kriminalne grupacije pokušavaju sakriti pravi trag i ilegalno porijeklo novca. Dakle, „pranje novca“ je aktivnost kojoj je cilj stvoriti lažnu sliku o porijeklu stečenog novca i

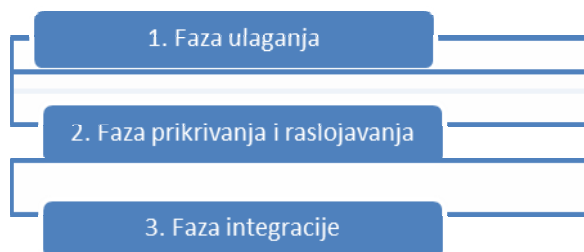
²¹⁷ Irwin, A., *et.al.* (2014). Money laundering and terrorism financing in virtual environments: a feasibility study. *Journal of Money Laundering Control*, 17(1), 50-75.

²¹⁸ Ciegis, R., Ramanauskiene, J., Martinkus, B. (2015). The concept of sustainable development and its use for sustainability scenarios. *Engineering Economics*, 62(2). 28-38.

prikazati da je ilegalno stečeni novac potekao iz legitimnog izvora.²¹⁹ Pranje novca predstavlja činjenje legitimne protupravne prirode kaznenih djela koje generiraju profit.²²⁰ Osobitu ulogu u sprječavanju pojave pranja novca imaju bankarske i nebankarske financijske institucije s obzirom da se „pranje novca“ u praksi realizira upravo posredstvom različitih vrsta financijskih institucija. Osjetljivost financijskog sektora na rizike povezane s „pranjem novca“ proizlazi iz činjenice da se radi o sektoru koji upravlja, posjeduje i kontrolira velike količine novca i imovine svojih komitenata. „Pranje novca je izuzetna prijetnja integritetu financijskih ustanova (kako se to ponajbolje očituje u Rusiji gdje mafija nadzire mnoge od najvažnijih banaka u zemlji), koja dovodi u nepovoljan položaj gospodarske subjekte koji legalno posluju (kao što je to slučaj u Kolumbiji).“²²¹ Iako je proces „pranja novca“ u praksi vrlo opsežna aktivnost, mogu se razlikovati tri temeljne faze u provedbi navedene aktivnosti koje su prikazane na slici 1.

SLIKA 1. FAZE PROVEDBE „PRANJA NOVCA“

Izvor: Sistematizacija autora

Ilegalno stečeni novac prvotno se ulaže u financijski sektor ili se koristi za kupnju određene vrste imovine. Potom se pokušava prikriti pravo porijeklo novca stvaranjem mreže prividno legalnih poslovnih transakcija. U fazi integracije više nije moguće razlučiti pravo porijeklo novca jer je on potpuno integriran u financijski sustav. Iako je u praksi uobičajeno da se pojedine faze pranja novca međusobno preklapaju, najveće šanse za učinkovito otkrivanje prakse pranja novca su u fazi ulaganja. Naime, po završetku obavljanja ilegalnih transakcija iz trgovine drogom, oružjem, organima i sl, kriminalne skupine raspolažu s velikim količinama gotovog novca u malim apoenima. Stoga im je prioritet obaviti zamjenu novčanica manjih apoeni u novčanice s većim apoenima. Razvidno je da su prve financijske institucije koje su ugrožene od strane kriminalnih skupina mjenjačnice i druge financijske institucije koje se bave zamjenom novčanih depozita. Kako bi se smanjila razina rizika pojave „pranja novca“, mjenjačnice, banke i druge financijske institucije koje mijenjaju novčane depozite imaju obveznu identifikacije stranaka pri obavljanju uplata i otvaranju računa, a također je nužno da se vodi evidencija prikupljenih depozita. Obveza financijskih službenika je upozoriti nadležne institucije ukoliko zamijete bilo kakav oblik sumnjivih financijskih transakcija, a to su

²¹⁹ De Boyrie, M. E., Pak, S. J., Zdanowicz, J. S. (2005). The impact of Switzerland's money laundering law on capital flows through abnormal pricing in international trade. *Applied Financial Economics*, 15(4), 217-230.

²²⁰ Pezer Blečić, S. (2008). Obveze računovođa, revizora i poreznih savjetnika u sprječavanju pranja novca. Zagreb: Hrvatska zajednica računovođa i računovodstvenih djelatnika. Str. 23.

²²¹ Bejaković, P. (1997). Pranje novca. *Financijska praksa*, 21(3), 461-466.

16.-17. Decembar/December 2016.

složene transakcije visokih vrijednosti. U poslovnoj praksi se proces pranja novca često odvija i putem poduzetničkih subjekata preko čijih se poslovnih računa ilegalni novac uvodi u finansijski sustav. Za pravne osobe je uobičajeno da „peru“ novac putem *offshore* računa, nerezidentnih računa, fiktivnim ugovorima i ispostavljanjem fiktivnih računa te ulaganjem gotovine u finansijski sustav.²²² Na temelju opisa procesa „pranja novca“ moguće je zaključiti kako postoje tri temeljna cilja provedbe navedenog procesa, a to su prikrivanje pravnog traga novca, odvajanje protupravnog stečenog novca od njegova vlasnika i sprječavanje pljenidbe protuzakonito stečenog novca i imovine kupljene istim.

Iako veza između terorizma i pranja novca na prvi pogled nije očigledna, činjenica je da je djelovanje terorističkih skupina finansijski zahtjevan proces. Jednako tako je činjenica da su terorističke aktivnosti najzastupljenije upravo u geografskim područjima koja predstavljaju ishodišta u trgovini drogom. Tako je velik broj terorističkih aktivnosti zabilježen na području Afganistana i Kolumbije, zemalja u kojima je razvijena trgovina heroinom, odnosno kokainom. Terorističke skupine, dakle, trebaju finansijsku podršku kriminalnih organizacija, dok kriminalne organizacije zapravo profitiraju od stanja društvene i institucionalne neuređenosti, kao i od straha koji izazivaju terorističke aktivnosti. Dakle, veza između kriminalnih organizacija i terorizma stvara se zbog uzajamne koristi koju navedene skupine imaju pri uzrokovanju gospodarskih i društvenih destrukcija zbog profita ili uvjerenja i ideala.²²³

3.2. Sprječavanje pranja novca i financiranja terorizma u Republici Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini

Međunarodni okvir za ustroj sustava za sprječavanje pranja novca financiranja terorizma proizlazi iz Baselskih načela i Direktive (EU) 2015/849 Europskog parlamenta i Vijeća od 20. svibnja 2015. o sprečavanju korištenja finansijskog sustava u svrhu pranja novca ili financiranja terorizma.²²⁴ U navedenim je dokumentima osobito naglašena važnost provedbe *due dilligence*-a ili dubinske provjere stranki od strane službenika u finansijskom sektoru kao i uloga suradnje finansijskih institucija s nadležnim javnim tijelima s ciljem podizanja razine učinkovitosti borbe protiv pranja novca i financiranja terorizma.

Sustav prevencije pranja novca u RH reguliralo se donošenjem zakona o sprječavanju pranja novca (1. studenog 1997.), ustrojavanje Ureda za sprječavanje pranja novca (početkom 2008.), Izmjene i dopune zakona (1. siječnja 2004.), Integriranje RH i njezinih specijaliziranih službi u odgovarajuće međunarodne organizacije, kriminalizacija pranja novca (kazneno djelo pranja novca-čl. 279 KZ-a 1996.), novi Zakon o sprječavanju pranja novca i financiranje terorizma (1. siječnja 2009.), a što je nesporno dovelo do stabilnosti, slobode tržišnog gospodarstva i nacionalne sigurnosti RH.

²²² Cindori, S. (2009). Improvement of the Croatian anti-money laundering system and its adjustment to international standards (doktorska disertacija). Zagreb: Sveučilište u Zagrebu, Pravni fakultet.

²²³ Thony, J. F. (2002). Money laundering and terrorism financing: an overview. *International Monetary Fund*, I.

²²⁴ Ministarstvo financija. EU Zakonodavstvo s područja sprječavanja pranja novca i financiranja terorizma. Preuzeto s: <http://www.mfin.hr/hr/eu-zakonodavstvo-s-podrucja-sprjecavanja-pranja-novca-i-financiranja-terorizma> (20.11.2016.)

Krovni zakonski propis kojim je uređena borba protiv pranja novca i financiranja terorizma u RH je Zakon o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma (NN 87/08). Zakonom se definiraju mjere za sprječavanje navedenih radnji u bankarskom i nebankarskom sektoru RH. Obveznici primjene mjera su sve bankarske i nebankarske financijske institucije kao i poslovni subjekti koji se bave organizacijom igara na sreću, trgovci umjetninama i nekretninama te pravne i fizičke osobe koje se bave djelatnošću odvjetništva, knjigovodstvom i pružanjem revizorskih usluga te usluga poreznog savjetovanja. Temeljna mjera u sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma odnosi se na procjenu rizika pojedinih poslovnih transakcija ili poslovnih odnosa te provedba *due diligence*-a. Organizacije trebaju imenovati osobe ovlaštene za provedbu mjera sprječavanja pranja novca i financiranja terorizma te se identificiraju indikatori za prepoznavanje sumnjivih transakcija. Obveza svih institucija je ujedno uspostaviti informacijski sustav za razmjenu informacija s Uredom za sprječavanje pranja novca.

U Bosni i Hercegovini također je donesen Zakon o sprječavanju pranja novca („Službeni glasnik BiH“ broj 47/14) kojim se utvrđuju mjere i odgovornosti za otkrivanje, sprečavanje i istraživanje pranja novca i financiranja terorističkih aktivnosti, i propisuju se mjere i odgovornosti u međunarodnoj suradnji u području sprječavanja pranja novca i financiranja terorističkih organizacija. Krovna organizacija koja je zadužena za koordinaciju mjera i prikupljanje informacija od bankarskih i nebankarskih institucija je Financijsko-obavještajno odjeljenje u sklopu Državne agencija za istragu i zaštitu. Za Bosnu i Hercegovinu je karakteristično kašnjenje u pogledu izvedbe mjera iz Akcijskog plana koje je predložila Međunarodna projektna skupina za financijske akcije (*engl. FATF – Financial transaction task force*). Ispunjenje svih preporuka FATF-a esencijalno je za osiguranje nesmetanih međunarodnih financijskih tijekova jer se u suprotnom zemlja izlaže visokom stupnju rigoroznih dubinskih snimanja od strane inozemnih financijskih institucija i s visokim rizikom odbijanja izvršenja poslovnih transakcija u međunarodnom poslovnom okruženju.

4. ZAKLJUČAK

Korporativna sigurnost u svakoj zemlji nužan je preduvjet za nesmetano i učinkovito odvijanje gospodarskih procesa u društvu, a koji procesi su temelj ne samo razvoja već i opstanka modernog društva kojem svi mi težimo, dobro poznat kao ”tkz. zapadne demokracije”, jer većina gospodarskih aktivnosti zbivaju se upravo u ”korporacijama”, tvrtkama u privatnom sektoru koji su nosioci razvoja svakog modernog civiliziranog društva. Oblici korporativne sigurnosti su brojni, a osobit međunarodni značaj ima upravo sprječavanje pranja novca i financiranja terorizma kao oblik korporativne sigurnosti koji se odnosi na sve bankarske i nebankarske financijske i druge institucije. Vrlo je dobro poznato da globalizacija otvara nova tržišta, nove gospodarske procese, ali sa sobom nosi i nove mogućnosti pranje novca i financiranje terorizma. Da bi se ne samo spriječilo već i prije svega prevenirao takav društveno poguban efekt globalizacije od presudnog je značaja ostvarenje dobre suradnje između svih društvenih čimbenika, preklapanje svih elemenata sustava za sprječavanje pranja novca, edukacije, kvalitetnih zakonskih rješenja, supervizije neosvisnih institucija, financijsko-obavještajne jedinice, policije, državnog odvjetništva te posebice međunarodna suradnja zemalja. Potreba za sprječavanjem pranja novca i financiranja terorizma prepoznata je na međunarodnoj razini, i to u sklopu Baselskih

načela te Direktive (EU) 2015/849 Europskog parlamenta i Vijeća. Smjernice za učinkovitu realizaciju sustava za sprječavanje pranja novca i financiranja terorizma na nacionalnoj razini donio je i Međunarodni projektni tim za financijske akcije (FATF). Ono što teorija podupire, a praksa neprestano ističe na prvom mjestu, pitanje je provedbe zakona koji reguliraju ovu materiju i nužnost daljnjih usklađivanja zakonodavstva Republike Hrvatske s međunarodnim propisima. Većina zemalja zapadnog Balkana usvojile su navedene međunarodne preporuke koje su temelj za osiguranje transparentnog i nesmetanog toka kapitala u međunarodnom financijskom sustavu. Potreba za usvajanjem i kontinuiranim praćenjem međunarodnih smjernica od strane zemalja koje su još u tranziciji predstavlja nužnost iz razloga što se borba protiv sprječavanja pranja novca i financiranja terorizma ne može provoditi izolirano, u izostanku suradnje između zemalja, jer su aktivnosti pranja novca i financiranja terorizma složene i kompleksne te, u pravilu, gotovo uvijek nadilaze nacionalne granice.

LITERATURA

- [1] Bejaković, P. (1997). Pranje novca. *Financijska praksa*, 21(3), 461-466.
- [2] Bilandžić, M., (2010), Zašto Business Intelligence i korporativna sigurnost nisu dio poslovanja u hrvatskim tvrtkama? Korporativna sigurnost: Prikupljanje informacija i obrana od industrijske špijunaže.
- [3] Ciegis, R., Ramanauskienė, J., Martinkus, B. (2015). The concept of sustainable development and its use for sustainability scenarios. *Engineering Economics*, 62(2), 28-38.
- [4] Cindori, S. (2009). Improvement of the Croatian anti-money laundering system and its adjustment to international standards (doktorska disertacija). Zagreb: Sveučilište u Zagrebu, Pravni fakultet.
- [5] Ćosić, J., Medić, A. (2010, January). Informacijska sigurnost, standardi i stanje u institucijama BiH. In *Menadžment i sigurnost 2010*. 1-16.
- [6] De Boyrie, M. E., Pak, S. J., Zdanowicz, J. S. (2005). The impact of Switzerland's money laundering law on capital flows through abnormal pricing in international trade. *Applied Financial Economics*, 15(4), 217-230.
- [7] Henry, E. (2010). Runner-up Patents: Is Monopoly Inevitable?. *The Scandinavian Journal of Economics*, 112(2), 417-440.
- [8] Irwin, A., et.al. (2014). Money laundering and terrorism financing in virtual environments: a feasibility study. *Journal of Money Laundering Control*, 17(1), 50-75.
- [9] Klaić, A., Perešin, A. (2011, January). The Concept of the Information Security Regulation Framework. In *4th International Conference "Crisis Management Days"*.
- [10] Ministarstvo financija RH. EU Zakonodavstvo s područja sprječavanja pranja novca i financiranja terorizma. Preuzeto s: <http://www.mfin.hr/hr/eu-zakonodavstvo-s-podrucja-sprjecavanja-pranja-novca-i-financiranja-terorizma> (20.11.2016.)
- [11] Pezer Blečić, S. (2008). Obveze računovođa, revizora i poreznih savjetnika u sprječavanju pranja novca. Zagreb: Hrvatska zajednica računovođa i računovodstvenih djelatnika. Str. 23.

XIV MEĐUNARODNA KONFERENCIJA
**KORPORATIVNA SIGURNOST U BiH I ZEMLJAMA ZAPADNOG BALKANA
SA EKONOMSKOG, PRAVNOG I KOMUNIKOLOŠKOG ASPEKTA**
XIV INTERNATIONAL CONFERENCE
**CORPORATE SECURITY IN B&H AND THE WESTERN BALKAN COUNTRIES
FROM ECONOMIC, LEGAL AND COMMUNICATION ASPECT**

16.-17. Decembar/December 2016.

- [12] Susanto, H., Almunawar, M. N., Tuan, Y. C. (2012). Information security challenge and breaches: novelty approach on measuring ISO 27001 readiness level. *International Journal of Engineering and Technology*, 2(1), 67-75.
- [13] Thony, J. F. (2002). Money laundering and terrorism financing: an overview. *International Monetary Fund*, 1.
- [14] Učur, M. Đ. (2011). Izmjene i dopune zakona o privatnoj zaštiti. *Sigurnost*, 53(2), 133-140.
- [15] Vidović-Ivandić, D., Karlović, L., Ostojić, A., (2011), Korporativna sigurnost, Zagreb: Udruga hrvatskih menadžera sigurnosti.